

УДК 811.163.4'373.611(497.6):004.738.5:[81'27''20''
811.163.4'373.43(497.6):004.738.5:[81'27''20''

Amela Šehović*

(Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo)

Elma Durmišević**

(Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo)

SLIVENICE NA BOSANSKOHERCEGOVAČKIM INTERNETSKIM PORTALIMA

U radu se definira slivanje i daje se opis tvorbenih modela prema kojima nastaju slivenice na bosanskohercegovačkim internetskim portalima. Također, uz klasične slivenice, analiziraju se i međujezičke i slivenice posuđene iz stranih jezika. Sve se one potom sagledavaju iz sociolingvističkog ugla, a pažnja se posvećuje i njihovim drugim funkcijama – šaljivoj i nominacijskoj – te upotrebi u standardnom jeziku.

Ključne riječi: tvorba riječi, slivanje, slivenice, međujezičke slivenice, posuđene slivenice, sociolingvistika.

Uvod

Tvorba riječi kao jezička disciplina u svoj fokus istraživanja sve više stavlja relativno novi tvorbeni način u slavenskim jezicima, a to je kontaminacija (Kašić 1987:74, Otašević, Sikimić 1992:71), slivanje (Bugarski 2006:189) ili stapanje (Marković, Klindić, Borković 2016), koje se definira kao “način građenja reči pri kojem nova reč nastaje spajanjem pune osnove polazne reči sa krnjom osnovom druge reči ili spajanjem krnjih osnova polaznih reči”¹ (Otašević, Sikimić 1992:71–72). Ipak, slivenice nastaju i spajanjem krnje osnove prve riječi s punom osnovom druge riječi, ali i spajanjem dviju cjelovitih riječi, uz istovremeno preklapanje elemenata tih dviju riječi, što ukazuje na širenje ovog tvorbenog načina u savremenom jeziku.

---

* amela.sehovic@ff.unsa.ba

** elma.durmisevic@ff.unsa.ba

¹ D. Crystal (2006:88) navodi da se “dio jedne riječi pridružuje (se) dijelu druge riječi” (prijevod A. Š. i E. D.), što ne obuhvata spajanje jedne cijele riječi sa dijelom druge riječi.

Stoga ne čudi da se slivanje od “procesa doskora praktično nepoznatog u ovom jeziku” (misli se na srpski jezik – nap. A. Š. i E. D.) razvilo do “danas po svoj prilici najživljeg od svih načina građenja reči”² (Bugarski 2006: 227). Taj tvorbeni potencijal slivanja uočavaju i drugi autori (Matijašević 2019: 562), koji ga smještaju između kompozicije i abrevijacije (Isto: 657), a osnov za poređenje s kompozicijom je činjenica da slivenice kombiniraju dvije osnove (Halupka-Rešetar, Lalić-Krstin, 2009: 116). No, smatramo da slivanje zaslužuje status zasebnog tvorbenog načina, uz derivaciju i kompoziciju³, koliko god da njegovi rezultati – slivenice – vrlo rijetko ulaze u standardni jezik, a što je dominantan razlog za njegov podređeni status u odnosu na druge tvorbene načine.

Sve veća raširenost slivanja u slavenskim jezicima rezultirala je različitim interpretacijama razloga njegova nastanka. J. Matijašević (2019: 657) razloge pojavi ovog tvorbenog načina traži u savremenom razvoju jezika kao posljedicu prilagođavanja izazovima novog vremena, što rezultira i širenjem sfera upotrebe, a to su: “омладински жаргон у ужем смислу, шаљиви називи дечјих установа, игара, телевизијских и радио-емисија, новинских рубрика, у дечјој литератури, затим разна друга образовања невезана за разне социјалне групе или животне области, разбацана првенствено у мас-медијима, при чему је могуће да данашња ситуација у сфери медија долази као реакција на ограничење новинарских слобода у ранијем времену” (Isto: 563). S takvim gledištem korespondira i stav R. Bugarskog (2019: 17), koji slivanje posmatra kao sociolingvistički motiviran proces građenja riječi. Drugi autori slivanja smatraju vjerovatnim rezultatom rastućeg utjecaja engleskog jezika (Halupka-Rešetar, Lalić-Krstin 2009: 115), a taj utjecaj engleskog jezika na nastanak ovog tvorbenog načina u srpskom jeziku naglašava i R. Bugarski (2019: 22), koji ističe i razlike među ovim jezicima kao uzrok manje kreativnih mogućnosti koje srpskom jeziku u tom smislu stoje na raspolaganju. R. Dragičević (2018: 244) slivanje posmatra kao “манифестацију језичке економије, али и експресивизације”, a to potvrđuju i primjeri iz našeg korpusa.

Riječi koje nastaju slivanjem nazivaju se blendama, stopljenicama i slivenicama, a u ovom radu koristimo termin slivenica. Naš korpus za istraživanje obuhvata bosanskohercegovačke internetske portale čiji je popis dat na kraju rada. Portali se ubrajaju u elektronske medije, a to su “svi tipovi medijskog izvještavanja čije je kreiranje i recepcija zasnovana na elektronskim uređajima”. Čine ih radio, televizija i internetski portal (digitalne novine dostupne putem interneta), no ponekad im se dodaju i internetski forumi iako je njihova osnovna svrha komunikacija a ne informiranje (*hr.wikipedia.org*).

Slivenice na bosanskohercegovačkim internetskim portalima tražene su u periodu od decembra 2021. godine do juna 2022. godine, ali obuhvataju i pri-

---

² Više o tome u: Bugarski, 2006:189–236.

³ Bozděchová (2021:26–27) ovim trima tvorbenim načinima dodaje i tvorbu skraćenica.

mjere iz ranijeg perioda. Svakodnevna jezička praksa, naravno, stalno nudi nove primjere slivenica, ali u radu su analizirane samo one koje su potvrđene na portalima⁴, bez obzira na njihovo porijeklo. Naravno, u analizi su razdvojene slivenice nastale u bosanskom jeziku i one koje su nastale međujezičkim kontaktom te posuđivanjem iz stranih jezika.

Naš je cilj u ovom istraživanju opisati tvorbene modele njihova nastanka i utvrditi da li je došlo do nekih novih pojava na tom planu, uz one već opisane u literaturi, te opisati kontekst i svrhu njihove upotrebe. U skladu s tim ciljevima, slijedi opis njihove tvorbe.

Tvorba slivenica na bosanskohercegovačkim internet-skim portalima

Slivenice kao rezultat novog tvorbenog načina – slivanja – nastaju spajanjem krnjih ili punih osnova dviju riječi. Te dvije riječi mogu ali ne moraju imati zajednički dio,⁵ što potvrđuju i primjeri slivenica na bosanskohercegovačkim internetskim portalima, među kojima je veći broj onih koje nastaju bez preklapanja elemenata dviju riječi.

U nastavku rada prvo se navode “klasični” modeli tvorbe slivenica opisani u literaturi (v. npr. Bugarski 2019), a unutar svakog od njih vrši se potpodjela prema kriteriju preklapanja elemenata (dijelova) dviju riječi. Dijelove riječi mogu činiti foneme, morfeme i slogovi, bez preciznog kriterija za odabir jednog od njih. Nakon toga se opisuju modeli tvorbe slivenica koji u literaturi na bosanskom, hrvatskom, srpskom i crnogorskom jeziku dosad nisu posebno izdvajani.

Utvrđeno je pet klasičnih tvorbenih modela u nastanku slivenica na bosanskohercegovačkim internetskim portalima. To su:

1. inicijalni dio prve riječi spaja se s finalnim dijelom druge riječi:

a) s preklapanjem elemenata dviju riječi: *katoliban* (: katolik + taliban), *Putler* (: Putin + Hitler), *smog* (: engl. smoke + engl. fog), *vječnutak* (: vječni + trenutak);

b) bez preklapanja elemenata dviju riječi: *bankomat* (: banka + automat), *čokoholičarka* (: čokolada + alkoholičarka), *Dodini* (: Dodik + Houdini), *hadijelo* (: haljina + odijelo), *Ibrakadabra* (: Ibrahimović (Zlatan) + abrakadabra), *klinceza* (: klinka + princeza), *Lingvazin* (lingvistički + magazin), *motel* (: engl. motor + engl. hotel), *parkomat* (: parking + automat), *ruljmišljanje* (: rulja + razmišljanje), *stagflacija* (: engl. stagnation + engl. inflation; stagflation), *studentomat* (: student + automat), *škodilak* (: škoda + kadilak).

⁴ U skladu sa osnovnom definicijom elektronskih medija, iz analize su izuzeti primjeri slivenica s foruma.

⁵ J. Matijašević (2019:562), pak, tvrdi da moraju imati zajednički dio kao osnov za jezičku igru.

Ovaj tvorbeni model R. Bugarski (2019: 108) naziva “klasičnim”, prototipskim modelom slivanja. U našem radu u ovu su grupu uključene i dvije odomaćene slivenice porijeklom iz engleskog jezika – *motel* i *smog* – budući da one čine sastavni dio standardnog bosanskog jezika (RBJ, 672, 1220), te da prosječnom korisniku ovog jezika njihova etimologija nije poznata. Također, ekonomski termin *stagflacija*, preuzet iz engleskog jezika⁶, a nakon toga transfonemiziran i transmorfemiziran, uvršten je u ovu grupu jer je u ekonomiji već odavno odomaćen. Pored toga, u ovu su grupu slivenica uvrštene i one sa završnim dijelom riječi *automat* na mjestu drugog člana slivenice, poput primjera *bankomat* i *parkomat*. Naime, R. Bugarski (2019: 26) ove i primjere slične ovim izdvaja iz grupe slivenica, za što argument nalazi u činjenici da ovi primjeri nemaju neformalnu, šaljivu pa i žargonsku notu karakterističnu za slivenice i da su to “uvezeni” termini. Međutim, u ovoj grupi on navodi i primjere *vodomat*, *ledomat*, *igloamat*, što nikako ne mogu biti uvezeni termini, a brojnost primjera nastalih na ovaj način ukazuje na opravdanost njihova uključivanja među slivenice. Uostalom, i *motel* i *smog* su uvezeni termini, bez šaljive konotacije, a ipak su uvršteni u slivenice, što dovodi u pitanje opravdanost navedenih argumenata R. Bugarskog.

2. prva cjelovita riječ spaja se s finalnim dijelom druge riječi:

a) s preklapanjem elemenata dviju riječi: *strujadin* (: *struja* + *stojadin*);

b) bez preklapanja elemenata dviju riječi: *ćevapomat* (: *ćevap* + *automat*), *Dildorad* (: *dildo* + *Milorad*), *Kremljenko* (: *Kremlj* + *Lukašenko*), *Mevkator* (: *Mevka* + *Mercator*), *radoholičar* (*rad* + *alkoholičar*), *stripozofija* (: *strip* + *filozofija*), *supertunija* (: *super* + *petunija*), *štrumfastičan* (: *Štrumf* + *fantastičan*), *udbašenko* (: *udbaš* + *Kremenko*), *Udbašenković* (: *udbaš* + *Plenković*), *uhljebitut* (: *uhljeb* + *institut*).

Ovaj tvorbeni model ranije nije bio zastupljen u velikoj mjeri, ali s povećanom upotrebom slivenica svih vrsta povećana je frekventnost i slivenica nastalih prema ovom modelu, a među njima su potvrđeni i termini: *ćevapomat*, *stripozofija* itd.

3. inicijalni dio prve riječi spaja se sa drugim cjelovitom riječju:

a) s preklapanjem elemenata dviju riječi: *Dokovid* (: *Đoković* + *kovid*), *Maramra* (: *marama* + *Amra*), *Vladolf* (: *Vladimir* (Putin) + *Adolf* (Hitler)), *Školegijum* (: *škola* + *kolegijum*), *školopovluk* (: *škola* + *lopovluk*);

b) bez preklapanja elemenata dviju riječi: *Milosmrad* (: *Milorad* + *smrad*), *nogostres* (: *nogometni* + *stres*), *nogotenis* (: *nogomet* + *tenis*).

Ovaj tvorbeni model sa cjelovitom riječju na drugom mjestu nešto je rjeđi od prethodnog modela.

---

⁶ U engleskom je jeziku u upotrebi od 1965. godine (en.wikipedia.org).

4. jedna riječ ili njen dio se interpolira usred druge ili se s njom isprepliće: *plandemija* (: plan + pandemija), *snuper* (: Snup + super), *svekriva* (: svekrva + kriva).

Ovaj tip slivenica R. Bugarski (2019: 118) naziva nelinearnim (“unutrašnjim”).

Među ovim primjerima zanimljiva je slivenica *plandemija*, prisutna i u drugim evropskim jezicima u formi *plandemia*, *plandemie*. No, i pored toga, ovu slivenicu smatramo domaćom, jer je pandemija vjerovatno uzrokovala samostalni nastanak ovog i sličnih primjera u brojnim jezicima kao rezultat zaokupljenosti navedenom pojavom, a osim toga i riječi *plan* i *pandemija* nisu nove riječi u našem jeziku.

5. Grafičke slivenice kao poseban tvorbeni model izdvojio je R. Bugarski (2019: 120), a definirao ih je na sljedeći način: “jedna reč unutar druge čiji neodvojiv deo čini, neprepoznatljivo kao slivenica u govoru a uz obavezno isticanje u pismu”. Jedina domaća grafička slivenica je *MOuMENTI* (: moment + monument), a ona je posebno zanimljiva jer ima elemente i četvrtog tvorbenog modela. Svakako, velika slova su iskorištena radi jezičke igre i privlačenja pažnje recipijenata: “Radionica ‘MOuMENTI: promjenjivo lica historije i sjećanja’ u okviru Priručnika ‘Holokaust & mir’ (forumZFD, PCRC, EIHR)”. (<https://www.historyfest.ba/assets/documents/History%20Fest%202022%20-%20Program.pdf>, pristup: 7. 6. 2022).

Općenito, iako se u literaturi navodi da do preklapanja elemenata dviju riječi dolazi prije svega u osnovama stranog porijekla kao rezultat utjecaja engleskog jezika na srpski jezik (Halupka-Rešetar i Lalić-Krstin 2009: 119), naš korpus to ne potvrđuje nedvojbeno.

Pored ovih modela tvorbe slivenica, u korpusu je zabilježen i primjer slivenice koja se ne može svrstati niti u jedan od gore navedenih modela. Riječ je o sljedećoj pojavi: prva cjelovita riječ u prijedloško-padežnoj konstrukciji spaja se s finalnim dijelom druge riječi, pri čemu dolazi do preklapanja elemenata punoznačnih riječi: Bakir *Uztebegović* (: uz tebe + Izetbegović).

Za sada se ne može utvrditi da li će ovaj model postati frekventniji u svakodnevnoj jezičkoj komunikaciji ili će on ostati periferna pojava među tvorbenim modelima za nastanak slivenica.

Iz korpusa je vidljivo da su slivenice uglavnom imenice⁷, ali postoje i rijetki primjeri pridjevskih slivenica, kao što je *štrumfastičan*⁸: “Štrumfastična

⁷ Iako na bosanskohercegovačkim portalima nismo pronašli glagolske slivenice, ipak bi lježimo jednu pronađenu u razgovornom stilu, i to na internetskom forumu: *potelemahnitati* (: Telemach + pomahnitati): “Svi potelemahnitali!” (<https://bosanski-forum.com/viewtopic.php?f=87&t=10042&sid=6d8a34db1454da9ac11814c007a52952#p332741>, pristup: 21. 4. 2022). Kako interferencija između razgovornog i novinarskog stila nije neobična, pitanje je vremena kada će se i ova slivenica naći na portalima, kao kreativni jezički izraz kolumnista i urednika portala.

mala plava bića koja smo voljeli” (<https://radiosarajevo.ba/amp/magazin/tech/strumfasticna-mala-plava-bica-koja-smo-voljeli-fotovideo/181811827>., pristup: 27. 1. 2022) i međujezička slivenica *šparkastičan*: “Šparkastična sedmica popusta na ekupi.ba 10% popusta na on-line kupovine kreditnim karticama Sparkasse Bank” (<https://www.klix.ba/biznis/sparkasticna-sedmica-popusta-na-ekupi-ba-10-popusta-na-on-line-kupovine-kreditnim-karticama-sparkasse-bank/200612078>, pristup: 27. 4. 2022). Upravo o međujezičkim slivenicama govori se u nastavku rada.

Međujezičke i posuđene slivenice na bosanskohercegovačkim internetskim portalima

Međujezičke slivenice tvorbeno su rezultat spajanja elemenata porijeklom iz dvaju jezika, od kojih je jedan bosanski. One su manje brojne i u korpusu su ograničene na primjer englesko-bosanske slivenice 2.b) *artupunktura* (: engl. art + akupunktura) i primjer njemačko-bosanske slivenice 2.b) *Tanzelarija* (: njem. Tanz + kancelarija).

Od svih slivenica s makar jednim elementom stranog porijekla, zabilježene su samo dvije slivenice s transfonemiziranim elementom stranog porijekla: u slivenici *šparkastičan* (: njem. Sparkasse + fantastičan), naziv banke na njemačkom je skraćen i transfonemiziran, a u *kafučino* (: kafa + ital. cappuccino [kapučino]), transfonemiziran je naziv popularnog italijanskog toplog napitka, gdje je *ć* umjesto standardiziranog *č* u *kapučino*⁹ vjerovatni rezultat nerazlikovanja afrikatskih parova kod prosječnog korisnika bosanskog jezika.

Posebnu grupu čine slivenice koje nastaju na jedan od gore opisanih načina, ali čiji su elementi iz stranih jezika¹⁰, što se manifestira kroz činjenicu da većinom nisu transfonemizirane. Iako su ove slivenice posuđene, za svaku od njih naveden je tvorbeni model prema kojem su nastale, isključivo radi poređenja njihove brojnosti unutar navedenih modela sa domaćim slivenicama.

Posuđene iz jednog stranog jezika su sljedeće slivenice: 1.b) *brunch*¹¹ (: engl. breakfast + engl. lunch), 1.b) *drelfie* (: engl. drunk(en) + engl. selfie), 1.b) *glamping* (: engl. glamour + engl. camping), 1.b) *helfie* (: engl. hairstyle + engl.

---

⁸ Ovakvi primjeri jezičke igre bude pozitivna sjećanja na djetinjstvo, a s obzirom na to da je ova slivenica dio naslova, kao jake pozicije teksta, onda je i utisak koji ostavlja na čitatelje još jači i izraženiji.

⁹ U RBJ (489) je *kapučino*.

¹⁰ Etimologija riječi koje čine sastavne elemente slivenice nije analizirana, nego je u obzir uzet njihov status lekseme u jeziku iz kojeg su preuzete.

¹¹ Ovaj primjer nalazimo na bosanskohercegovačkim portalima i u obliku *branč*: “Nedjeljni branč, napisala je 45-godišnja glumica na fotografiji Brada i Chrisa koju je postavila na Instagramu uz hashtag moderna porodica” (<https://www.klix.ba/magazin/showbiz/gwyneth-paltrow-uziva-u-druzenju-sa-zarucnikom-i-bivsim-muzem/171127015>, pristup: 4. 5. 2022), iako je frekventniji etimološki oblik pisanja ove slivenice.

selfie), 1.b) *maskna* (: engl. *mask* + engl. *acne*; *mascne*), 1.b) *Megxit* (: Meghan + engl. *exit*), 1.b) *vlog* (: engl. *video* + engl. *blog*); 2.a) *Bennifer* (: Ben + Jennifer), 2.a) *Billary* (: Bill + Hillary), 2.a) *burkini* (: engl. *burka*, *burkha* + engl. *bikini*; *burqini* i *burkini*¹²), 2.a) *Killary* (: engl. *kill* + Hillary), 2.b) *artvertising* (: engl. *art* + engl. *advertising*), 2.b) *facekini* (: engl. *face* + engl. *bikini*), 2.b) *flurona* (: engl. *flu* + engl. *corona*), 2.b) *nocebo* (: engl. *no* + engl. *placebo*), 2.b) *Scholzomat* (: Scholz + njem. *Automat*); 3.a) *Brangelina* (: Brad + Angelina), 3.b) *Brexit* (: Britain + engl. *exit*), 3.b) *Czexit* (Czech + engl. *exit*), 3.b) *Frexit* (: France + engl. *exit*), 3.b) *Grexit* (: Greece + engl. *exit*), 3.b) *Nexit* (: Netherland + engl. *exit*), 3.b) *Swexit* (Sweden + engl. *exit*); 3.b) *Hollyweird* (: Hollywood + engl. *weird*); 4. *Wordle* (: engl. *word* + *Wardle*), 5. *connACTION*.

Posuđena pa transfonemizirana i transmorfemizirana je slivenica 1.b) *maskna* (: engl. *mask* + engl. *acne*; *mascne*), dok je 2.b) *deltakron* (: delta + omikron) slivenica čiji su elementi nazivi 4. i 15. slova grčkog alfabeta, ali je njen prijenos u druge jezike izvršen posredstvom engleskog, koji je zvanični jezik Svjetske zdravstvene organizacije (World Health Organization). I posuđena slivenica 2.b) *metaverzum* ima element grčkog porijekla *meta-* (: meta- + engl. *universe*; *metaverse*), ali je ona ipak posredstvom engleskog jezika preuzeta u druge jezike. Ova je slivenica transfonemizirana i transmorfemizirana.

Posuđena slivenica sa elementima iz dva strana jezika je 1.a) *plogging* (: šved. *plogga* + engl. *jogging*).

Također, posuđena slivenica *covidiot*¹³, sa obje cjelovite riječi koje se preklapaju i spajaju u slivenicu “tako da se svaka može integralno iščitati” (Bugarski 2019: 117), transfonemizirana je i glasi *kovidiot* (: *kovid* + *idiot*).

Na kraju, može se utvrditi da je među posuđenim i međujezičkim slivenicama najviše onih iz engleskog jezika, što svjedoči o njegovom prestižu i “mekoj moći” (engl. *soft power*) među govornicima bosanskog jezika, što je konstatacija koja se može primijeniti i na druge evropske jezike.

Slivenice motivirane društvenom stvarnošću

Enigmatičnost, dvosmislenost, sarkastičnost, kao i kritički potencijal odlike su slivenica. One nužno ne moraju pripadati jeziku mladih; više su izraz angažiranih i kreativnih pojedinaca (up. Bagić 2015). Pokazatelj su kako pojedinac jezikom može iznijeti stav o društvu i svijetu u kojem živi, a ponekad se njima oslikava i društvena klima i učesnici u (političkim) događanjima. Kako su takvi impulsi svakodnevni, ne čudi da se u novinama i na portalima prvi put po-

¹² Burkini je dizajnirala Aheda Zanett iz Australije, a kompanija Ahiida u vlasništvu dizajnerice ima za svoj zaštitni znak riječi *burkini* i *burqini* (en.wikipedia.org).

¹³ U ovoj formi je bilježi I. Stramljič Breznik (2021:322).

jave primjeri nekih slivenica s političkom pozadinom. Među njima velik je broj slivenica inspiriranih ratom u Ukrajini:

Tako se predsjednik Ruske Federacije Vladimir Putin, zbog invazije na Ukrajinu, vrlo efektно a jednostavno poredi sa Adolfom Hitlerom – upotrebom slivenice *Vladolf Putler*: “Vladolf Putler je pred kapitulacijom” (<https://depo.ba/clanak/228229/poznat-termin-pocetka-pregovora-ovo-je-sastav-ruske-delegacije>, pristup: 21. 3. 2022). Očito, riječ je o poređenju negativnog tipa.

Slivenicom *Kremljenko* pejorativno se imenuje hrvatski predsjednik Zoran Milanović. Nastala je kao reakcija na njegove stavove prema ruskoj invaziji i ukrajinskom narodu: “Nervoza raste, Kremljenko je u problemima. Čak optužuje Ukrajince da sami sebe ubijaju.” (<https://avaz.ba/vijesti/bih/736516/hdz-o-milanovicu-kremljenko-je-u-problemima>, pristup: 22. 4. 2022). Ovom slivenicom on se poredi i sa bjeloruskim predsjednikom Lukašenkom.

Kako su uvrede u političkom diskursu postale svakodnevica, tako je i slivenica *udbašenko* za Andreja Plenkovića, predsjednika Vlade Republike Hrvatske, odgovor Zorana Milanovića na slivenicu *Kremljenko*. Plenković se negativno prikazuje kao udbaša i Kremenko, lik iz animiranog filma koji ne poznaje osnove kulture i civilizacije: “Milanović u Jasenovcu: Plenković je udbašenko, sin majora govori da je Gotovina udbaša, nećeš matere ti!” (<https://avaz.ba/globus/region/736474/milanovic-u-jasenovcu-plenkovic-je-udbasenko-sin-majora-govori-da-je-gotovina-udbas-neces-matere-ti>, pristup: 22. 4. 2022). Sličnog je pejorativnog tona i druga slivenica za predsjednika Vlade Republike Hrvatske – *Udbašenković*, čiji je autor opet Zoran Milanović.

Negativnu konotaciju ima i slivenica *Scholzomat*, što je aluzija na Olafa Scholza, novog njemačkog kancelara, kojeg je trebalo predstaviti javnosti. U samom tekstu objašnjeni su razlozi upotrebe ove slivenice: “Njegova retorika je bila povod da ga njemački sedmičnik *Die Zeit* nazove Scholzomat. Nadimak je kombinacija njegovog prezimena i njemačke riječi automat, što znači mašina. Tako su opisali njegovu sklonost da govori tehnokratskim jezikom.” - <https://www.klix.ba/vijesti/svijet/ko-je-olaf-scholz-pragmaticni-socijaldemokrata-koji-je-sve-izgledniji-kancelar-njemacke/210913090>, pristup: 15. 10. 2021).

Općenito, političari su čest predmet pejorativno intoniranih slivenica. Izuzetak u tome nisu ni domaći političari, naprotiv, sasvim je očekivano da će na bosanskohercegovačkim portalima najčešće biti ismijavani i kritizirani domaći političari, pa tako nailazimo na tri slivenice koje upućuju na istu osobu – Milorada Dodika, člana Predsjedništva BiH: *Dildorad*: “Izvedbu naoružanih Crvenih beretki je zadovoljnim izrazom lica pozdravio i jedini prizvani zvaničnik diplomatskog kora dok je stajao kao desna štaka pored MC Dildorada.” (<https://nomad.ba/zubcevic-kao-nekad-pred-rat>, pristup: 26. 1. 2021), *Milo-*

smrad: “Bivša primadona Sarajevske opere: Milosmrad je više od decenije ološ, a Šarović...” (<https://radiosarajevo.ba/vijesti/bosna-i-hercegovina/bivsa-primadona-sarajevske-opere-milosmrad-je-vise-od-decenije-olos-a-seranic/434494>, pristup: 15. 12. 2021) i *Dodini*: “Kesić ismijao Dodika: Veličanstveni Dodini ne može biti na dva mjesta” (<https://www.radiosarajevo.ba/magazin/zanimljivosti/zoran-kesic-ismijao-dodika/293584>, pristup: 18. 4. 2022). Veći broj primjera za jedan pojam uvijek ukazuje na važnost tog pojma za neku zajednicu, a primijenjeno na ove primjere pokazuje da su građani Bosne i Hercegovine svjesni velike moći koju (neopravdano) imaju i uživaju domaći političari. Upravo stoga su ovakve slivenice odraz njihove nemoći i bunta koji je iz nje proizašao, dok se autorskom slivenicom *Dodini* ironično dovode u vezu Milorad Dodik i poznati iluzionista Houdini.

I tvorbeno veoma zanimljiv primjer slivenice *Uztebegović* (<https://avaz.ba/tag/113367/bakir-uztebegovic>, pristup: 8. 4. 2021), interesantan je i na ovom planu. Naime, ona se može tumačiti kao ironizirani izraz da će, bez obzira na ponašanje i izjave koje Bakir Izetbegović, predsjednik Stranke demokratske akcije, svakodnevno daje medijima (aluzija na aferu Respiratori, ali i mnoge druge nesuvisle izjave), glasači biti *uz njega*.

Svi navedeni primjeri slivenica potvrđuju da su vlastita imena “osobito pogodna za polemičke intervencije” (Bagić 2015).

No, nisu samo političari predmet kritike izrečene slivenicom. I pojedine društvene pojave negativno su ocijenjene. Tako je slivenica *ruljmišljanje* nastala u kontekstu priče o vršnjačkom nasilju, stereotipima, a onda i o razmišljanju i stavovima mase, koja se pejorativno naziva ruljom¹⁴: “Mahir, ruljmišljanje i multi-kulti Sarajevo” (<https://radiosarajevo.ba/metromahala/ja-mislim/mahir-ruljmisljanje-i-multi-kulti-sarajevo/212652>, pristup: 2. 1. 2022).

Slivenica *plandemija* kritički je intonirana iz ugla osoba koje nisu priznavale epidemiološke mjere provedene tokom pandemije virusa korone te je iz takvog raspoloženja nastala i istoimena pjesma: “Pjesma ‘Plandemija’ je saradnja između Kaizena i Dr. Zoa, nastala tokom 2020. godine u prvom valu pandemije. Pod uticajem raznih informacija, gledišta, stavova, nije teško naslutiti otkud dolazi inspiracija za ovu pjesmu.” (<https://www.visoko-rtv.ba/video-kaizen-i-dr-zo-promovisali-plandemiju/>, pristup: 7. 4. 2022).

Iz dosad navedenih primjera moguće je zaključiti da su slivenice iz političkog i sociološkog diskursa najčešće pejorativne i odnose se na lidere neke države (Bosne i Hercegovine i drugih zemalja), ali ne manjka ni primjera čiji je motiv nastanka nezadovoljstvo društvom i njegovim malograđanskim vrijednostima.

¹⁴ Negativno je intonirana i slivenica *seljopola* (: seljak + metropola), koja u osnovi ima preneseno, pejorativno značenje lekseme *seljak*, a koja je zabilježena samo na internetskom forumu.

Postoje i neke slivenice iz političkog diskursa koje su postale vrlo plodotvorne, što je vidljivo iz činjenice da prema njima nastaju nove slivenice - sličnog značenja. Takva je, naime, slivenica *Brexit*, za koju R. Bugarski (2019:21) utvrđuje da pokazuje maksimalnu ekonomičnost, za što argument nalazi u potencijalnoj zamjeni za tu riječ – ‘istupanje Velike Britanije iz Evropske unije’. Također, po ovom modelu su nastale i internacionalne slivenice: *Czexit*, *Frexit*, *Grexit*, *Nexit*, *Swexit*: “Kratko nakon što su rezultati za Brexit objavljeni, francuska ultradesničarka Marine Le Pen pozvala je na referendum o ‘Frexitu’, ultradesničar iz Holandije Geer Wilders pozvao je na ‘Nexit’. Strahuje da bi Brexit mogao izazvati val izlazaka iz EU – Czexit, Swexit i Grexit.” (<https://www.klix.ba/vijesti/svijet/da-li-ce-brexit-uzrokovati-i-frexit-nexit-swexit-grexit/170425065>, pristup: 24. 4. 2022).¹⁵

Novijeg je postanka slivenica *Megxit*, kojom se upućuje na odlazak sa dvora i prestanak obavljanja monarhijskih dužnosti princa Harryja: “Posjeta kraljevskog para označava njihov povratak u Evropu nakon što su se preselili u Kaliforniju tokom ‘Megxita’, a par je navodno posjetio i kraljicu.” (<https://www.klix.ba/clanak/220417071>, pristup: 17. 4. 2022).

Slivenica *Hollyweird* primjer je jezičke igre kojom se kritički aludira na Hollywood i isključivo proklamirane vrijednosti i životne stilove njegovih zvijezda: “Najnovija zvijezda Hollyweirda Leonardo DiCaprio se nalazi na jahti i pokušava odmoriti od novogodišnjeg partijanja sa Jeffom Bezosom i nada se da će vas moći zavarati svojim stavom o klimatskim promjenama. Jadni Leo, napisao je jedan korisnik Twittera.” (<https://www.klix.ba/magazin/showbiz/dicaprio-uziva-u-odmoru-s-djevojkomeki-ga-nazivaju-licemjerom-jer-plovi-na-luksuznoj-jahti/220109082>, pristup: 17. 1. 2022)

Općenito, zabilježeno je nekoliko slivenica koje se tiču slavnih ličnosti iz svijeta politike, muzike, filma i sporta. Neke od njih objašnjavaju ljubavne veze i odnose poznatih ličnosti: *Billary*, kao aluzija na bračni par Clinton, zatim *Killary* – gdje je moguće da je ova slivenica nastala pod utjecajem slivenice *Billary*, jer se u komentarima javlja nedugo nakon nje. Razlog nastanka potonje slivenice može biti taj da je Hillary snažna žena, bivša državna sekretarka SAD-a, zbog čega se doživljava previše energičnom i pomalo okrutnom, a tome u prilog ide i aluzija na film “Kill Bill” (<https://www.klix.ba/magazin/showbiz/mozete-li-prepoznati-slavni-americki-par-na-fotografiji-s-vjencanja-prije-46-godina/211012078/komentari>, pristup: 23. 12. 2021).

Slivenica *Bennifer* jedna je od najfrekventnijih na portalima posvećenim zabavi i poznatim ličnostima. Nastala je prije 15 godina, kada je ovaj par svo-

---

¹⁵ U samom članku spominju se još i sljedeće slivenice: *Noland*, *Quitally*, *Extonia*, *Withdrawsaw*, *Chech-out*. Vidjeti više na <https://www.klix.ba/vijesti/svijet/da-li-ce-brexit-uzrokovati-i-frexit-nexit-swexit-grexit/170425065>, pristup: 16. 4. 2022.

jom vezom intenzivno “punio” naslovnice časopisa i portala, a ponovo je aktualizirana njihovim prošlogodišnjim pomirenjem, o čemu svjedoči i sadržaj članka: “Priča o njihovom pomirenju postala je ogroman hit na društvenim mrežama, gdje veliki broj korisnika ponovo koristi nadimak ‘Bennifer’, nastao prije više od 15 godina kada su njih dvoje još uvijek bili zajedno.” (<https://www.klix.ba/magazin/showbiz/jennifer-lopez-i-ben-affleck-ponovo-fotografisani-zajedno-proveli-sedmicu-dana-u-montani/210512094>, pristup: 6. 6. 2021).

Slično značenje ljubavnog para ima i slivenica *Brangelina*, koja govori o nekadašnjem bračnom paru Bradu Pittu i Angeline Jolie: “Brangelina i šestero djece stigli u Japan”, (<https://www.klix.ba/magazin/showbiz/brangelina-i-sestero-djece-stigli-u-japan/111108113>, pristup: 16. 4. 2022).

Slivenica *Ibrakadabra* spaja nadimak (Ibra) jednog od najboljih evropskih fudbalera (Zlatan Ibrahimović) i uzvik koji se koristi prilikom izvođenja mađioničarskih trikova, čime se ističu svi čarobni potezi koje on izvodi s fudbalskom loptom na terenu: “Ibrakadabra na djelu u Firenci: Eh, da je ušla ova majstorija...” (<https://www.dnevnik.ba/događaji/video-ibrakadabra-na-djelu-u-firenci-eh-da-je-usla-ova-majstorija>, pristup: 22. 7. 2021).

Za razliku od ove, pozitivno intonirane slivenice, ironija i sarkazam provijavaju posuđenom i potom transfonemiziranom slivenicom *kovididiot*¹⁶, koja na jezgrovit i vispren način “proziva” one koji neozbiljno shvaćaju kovid i zdravstvene probleme koje ta bolest izaziva: “Ako ste pomislili da stiže nešto pozitivno od Britanaca za Đokovića – prevarili ste se. Srpski teniser Novak Đoković proglašen je za ‘kovidiot godine’. U pitanju je kovanica za osobe koje ne znaju ili ih nije briga za opasnost od zaraze korona virusom.” (<https://mondo.ba/Sport/Ostali-sportovi/a1010909/Novak-Djokovic-kovidiot-godine.html>, pristup: 16. 4. 2022). Imajući u vidu popularnost tenisera Novaka Đokovića, ne čudi brojnost slivenica motiviranih njegovim stavovima prema pandemiji virusa korone i vakcinaciji. Iz engleskog je jezika posuđena slivenica *Novax* (: engl. no + engl. vax), kao aluzija na to da ovaj teniser nije vakcinisan, a koja može biti shvaćena i kao jezička igra (No(vak) (Đoković) + engl. vax): “Ime Novaka Đokovića, tačnije nadimak Novax našlo se na političkom transparentu jednog navijača u Australiji.” (<https://sportsport.ba/tenis/novak-djokovic-transparent-australija/416000>, pristup: 7. 6. 2022). No, da kreativnost i inovativnost nije iskorištena samo u imenu, pokazuje i sljedeća slivenica, a to je *Novax Đokovid*, gdje je i prezime postalo dio slivenice: “Društvene mreže pune šala o Đokoviću: ‘Novax Đokovid’”, kojom se na veoma efektan način ističe da je Đoković zaražen virusom korone, tj. da ima kovid.

¹⁶ Vidjeti o tome više: <https://quantumofjk.blogspot.com/2020/12/protivljenje-protivpandemijskim-mjerama.html>, pristup: 16. 4. 2022.

Na kraju, brojnost slivenica motiviranih društvenom stvarnošću ukazuje na zaokupljenost ljudi svakodnevnim životnim situacijama i problemima.

Slivenice šaljive konotacije

Slivenicama se često kritički ukazuje na određene pojave i ličnosti, kao što smo to vidjeli u prethodnom poglavlju. Ali one prevazilaze granice isključivo negativnog prikaza stvarnosti i mogu biti i šaljivo intonirane.

Takva je slivenica koja daje jezgrovit opis dešavanja na fudbalskom terenu – slivenica *Dognaldo* (engl. dog + Ronaldo) – čiji je motivator nastanka pas koji je prekinuo jednu fudbalsku utakmicu Premijer lige BiH, nakon čega se igrao loptom na terenu. Video je nevjerovatnom brzinom postao viralan i odmah su fudbalske vještine psa dovedene u vezu s Ronaldom: “Iz Slobode šaljivo poručili: ‘Dognaldu’ bez obzira na vještine neće biti ponuđen ugovor” (<https://www.klix.ba/sport/nogomet/iz-slobode-saljivo-porucili-dognaldu-bez-obzira-na-vjestine-nece-bit-ponudjen-ugovor/210924004>, pristup: 30. 9. 2021).

Također, reklame su pogodno tle za nastanak slivenica šaljive konotacije, što potvrđuje primjer *škodilak*. Ova je slivenica već zabilježena u Šehović (2009:153), a potvrđena je i na portalu: “Posprdni nadimak Škodilak kojeg su napuhani skorojevići davali poštenim i radišnim, ali zastarjelim Škodama iz socijalizma, preživio je i predugo vremena, pa tako i danas poneki delija želi ispasti pametan koristeći taj nadimak ne bi li spočitao izbor automobila vlasniku nekog od modela Škode.” (<https://bljesak.info/automoto/testovi/Vozili-smo-Skodilak-je-mrtav-zivio-Kodiaq/223953>, pristup: 27. 1. 2022). Naime, škoda je u doba socijalizma bila automobil, uglavnom, srednjeg staleža, radničke klase, a kadilak je luksuzni američki automobil, koji asocira na glamur i bogatstvo. Upotreba ove slivenice, zapravo, pokazuje, inovativnost i kreativnost u reklami jednog proizvoda automobilske industrije: škodu danas biraju i voze svi slojevi društva, a slivenicom *škodilak* postiže se šaljiv efekat – da je “Škoda” proizvela takav model koji može parirati kadilaku.

Slivenicom *Mevkator* postiže se šaljiv efekat jer je aluzija na veliki trgovački lanac “Mercator”, a u njoj je osnovi vlastito žensko ime Mevka: “Poslije mi je ispričao kako je čovjek negdje u Bosni otvorio granap i kako mu se žena zove Mevka, nazvao ga: Mevkator.” (<https://nomad.ba/zlatar-zitelj-zatocenstva>, pristup: 21. 2. 2022).

Sa druge strane, iz kontrasta značenja lekseme *čokolada*, koja budi uglavnom pozitivne emocije, i lekseme *alkoholičar*, negativno konotirane svojim značenjem, proizlazi stilski efekat slivenice *čokoholičarka*. Kako se u ovoj slivenici ukrštaju različito konotirana značenja, a prevagu ima značenje ovisnosti o čokoladi (a ne o nekom ozbiljnijem poroku), ona ima i šaljivi karakter: “Ipak, postoji jedna namirnica koje se ona neće odreći tokom cijele godine. To je čokolada. Štaviše, McGrady kaže da je Elizabeta II ‘čokoholičarka.’” (<https://fak->

tor.ba/cs/vijest/kuhar-darren-mcgrady-otkrio-kako-se-kraljica-elizabeta-hranite-sta-joj-se-nikada-ne-smije-servirati/88053, pristup: 21. 5. 2021).

Da i familijarni odnosi mogu biti predmet šala, pokazuje slivenica *svekriva*, kojom se ukazuje na (nezdrav) odnos sinovljeve supruge prema svekrvi: “Šta je ključno za razrješenje misterije svekrva-snaha, ukorijenjenog stajališta svekr(i)va?” (<https://www.ladiesin.ba>, pristup: 27. 4. 2022).

No, na portalima su zabilježene i neke posuđene slivenice koje se ističu svojom šaljivošću. Možemo istaći dvije: *helfie* i *drelfie*. Ipak, i pored rasprostranjenosti i svakodnevne upotrebe lekseme *selfie*, ne može se sa sigurnošću tvrditi da će ove dvije slivenice postati jednako frekventne: “Danas se u engleskom jeziku selfie poistovjećuje s drugim riječima: *helfie* = hairstyle + selfie (fotografija vlastite kose), *drelfie* = drunk (en) + selfie (pijani fotograf slika sam sebe)... Broj neologizama sa ovom imenicom se uvećava.” (<https://radiosarajevo.ba/magazin/zanimljivosti/hrvati-preveli-rijec-selfie-ovomorate-cuti/454876>, pristup: 25. 4. 2022).

Možemo zaključiti da slivenice šaljivog značenja imaju veliki jezički potencijal, a ujedno svjedoče i o kreativnim mogućnostima koje govorniku stoje na raspolaganju.

Slivenice u funkciji stručnih izraza i različitih imenovanja

Na bosanskohercegovačkim internetskim portalima zabilježene su i slivenice koje se upotrebljavaju kao stručni izrazi. One pripadaju različitim oblastima, a najzastupljenije su slivenice iz sljedećih područja: medicina, informatika, ekonomija, sport, moda itd.

Iz medicinskog žargona bilježimo slivenice *flurona*: “U Izraelu zabilježen prvi slučaj ‘flurone’, istovremene zaraze koronom i gripom” (<https://www.klix.ba/vijesti/svijet/u-izraelu-zabiljezen-prvi-slucaj-flurone-istovremene-zaraze-koronom-i-gripom/220101057>, pristup: 1. 1. 2022) i *deltakron*: “Pojedini naučnici su izjavili da je vrlo vjerovatno da je deltakron soj koronavirusa, koji je spoj delta i omikron soja, nastao kao posljedica onog što su nazvali laboratorijskom kontaminacijom, a ne prirodno.” (<https://www.klix.ba/vijesti/svijet/dionaucnika-smatra-da-je-deltakron-soj-koronavirusa-nastao-laboratorijskom-greskom/220111027>, pristup: 11. 1. 2022), koje su objašnjene bilo u naslovu (*flurona*) bilo u tekstu (*deltakron*) članka.

Slivenica *nocebo* nastala je kao opozicija terminu *placebo*: “Nocebo efekti su sve češća pojava i kao i placebo ovise jedino o vjeri pacijenta.” (<https://www.klix.ba/scitech/nauka/negativne-misli-mogu-dovesti-do-oboljenja/090516081>, pristup: 25. 1. 2022).

Također, dio medicinske terminologije postala je i posuđena te potom prilagođena slivenica *maskna*, dakle, akne nastale zbog nošenja maske na licu, što

se i objašnjava u tekstu na internetskom portalu: “Ako ste primijetili nekoliko prištića na određenim područjima (na nosu, obrazima i bradi), možda doživljavate ono što dermatolozi nazivaju ‘MASKNE’, akne uzrokovane maskom tj. nošenjem maske na licu.” Da je postala dio medicinskog žargona, ali i da će opstati, svjedoče i medicinski tretmani, kao i preparati kojima se maskne mogu prevenirati ili ublažiti. (<https://www.eau-thermale-avene.ba/actualites/202104161200/maskne-sto-je-to-i-kako-se-lijeci>, pristup: 7. 6. 2022).

Jedna također posuđena i potom prilagođena slivenica odnosi se na informatičku terminologiju: *metaverzum*¹⁷: “Facebook će zaposliti 10.000 radnika u Evropskoj uniji za rad na metaverzumu” (https://www.klix.ba/biznis/privreda/facebook-ce-zaposliti-10-000-radnika-u-evropskoj-uniji-za-rad-na-metaverzumu/211018017?utm_source=share_button_viber, pristup: 18. 10. 2021).

Iz ekonomije je prihvaćena odomaćena slivenica *stagflacija*, koja označava ekonomsku pojavu stagnacije praćene inflacijom: “Ovaj termin je kombinacija dvije riječi – stagnacija i inflacija. Označava period malog ekonomskog rasta i visoke stope nezaposlenosti, a pri tom rastu životni troškovi.” (<https://www.klix.ba/biznis/sta-je-stagflacija-i-treba-li-bit-zabrinut-zbog-nje/211204049>, pristup: 20. 12. 2021).

Iz sportskog registra izdajamo slivenicu *nogotenis*: “FIFA 22 će u Volta modu imati nogotenis” (<https://www.klix.ba/scitech/tehnologija/fifa-22-ce-u-volta-modu-imati-nogotenis/210827044>, pristup: 3. 2. 2022), a u agronomiji se koristi slivenica *supertunija*: “Petunija otporna na sunce i sušu” (<https://agrosavjet.com/supertunija-petunija-otporna-na-sunce-i-susu/>, pristup: 24. 8. 2021).

Slivenice *glamping* i *plogging* skorašnjeg su porijekla, a tiču se novih životnih stilova. Obje slivenice su objašnjene u samom tekstu: “Riječ ‘glamping’ je kovanica dvije engleske riječi: glamur i kamping. Gosti u ovoj formi turizma prirodu imaju na dohvata ruke...” (<https://www.klix.ba/lifestyle/putovanja/glamping-ili-glamurozno-kampovanje/110901094>, pristup: 12. 10. 2021); “Plogging (ploganje) je kombinacija trčanja i prikupljanja smeća. Naziv potječe od švedskog glagola plogga, koji je nastao kombiniranjem glagola plocka upp (prikupljati) i jogga (džogirati).” (<https://www.klix.ba/lifestyle/otvorene-prijave-za-3-valter-trail-budite-dio-sjajne-adrenalinske-utrke/211130111>, pristup: 14. 12. 2021)

Modna industrija je oblast u kojoj su pojedini stručni izrazi prave slivenice. Tako se odjevni predmet koji čini odijelo kreirano tako da u gornjem dijelu izgleda kao haljina naziva *hadijelo*: “Sandra Bullock u ‘hadijelu’: Kreacija

---

¹⁷ Metaverzum je koncept koji se definira na razne načine a najčešće se opisuje kao virtualni prikaz stvarnog svijeta kojem svaka osoba može pristupiti putem interneta. Vidjeti više: - <https://hr.wikipedia.org/wiki/Metaverzum>, pristup: 16. 4. 2022.

stvorena za žene koje više vole nositi hlače” (<https://radiosarajevo.ba/magazin/showbiz/sandra-bullock-u-hadijelu-kreacija-stvorena-za-zene-koje-vise-vole-nositi-hlace/452353>, pristup: 2. 4. 2022). Također, dvije su slivenice – *burkini* i *facekini* – posuđene iz engleskog jezika postale sastavni dio modnog registra. Prva označava kupaći kostim za muslimanke koje nose burku, a druga masku koja se koristi za zaštitu lica od sunca: “Bazen u Vogošći dozvolio kupanje u burkiniju, sada se traži da to učine i svi ostali” (<https://www.klix.ba/vijesti/bih/bazen-u-vogosci-dozvolio-kupanje-u-burkiniju-sada-se-trazi-da-to-ucine-i-svi-ostali/210314015>, pristup: 7. 4. 2022); “Dok neki za zaštitu kože još uvijek koriste samo kreme, u Kini i Japanu je sve popularniji bizaran trend – nošenje Facekini maski koje u potpunosti prekrivaju sve osim očiju, nosa i usta.” (<https://www.klix.ba/lifestyle/modailjepota/bizaran-trend-u-kini-i-japanu-maske-koje-stite-kozu-lica-i-glave-od-sunca/210722117>, pristup: 18. 4. 2022).

Slivenica *stripozofija* naizgled spaja dva nespojiva pojma: *strip*, koji asocira na razonodu i zabavu, i *filozofiju*, naučnu oblast. Spajanjem ova dva termina u slivenicu, na šaljiv i zabavan način ukazuje se na moderan pristup edukaciji i podučavanju filozofskih tema putem stripa,¹⁸ kao omiljenog čitalačkog štiva mladih: “Elmana Cerić objašnjava i šta je tačno stripozofija.” (<https://balkans.aljazeera.net teme/2021/1/26/strip-kaomedij-za-prenosenje-filozofskih-istina>, pristup: 23. 3. 2021).

Na sličan način funkcioniра i slivenica *tanzelarija*, koja spaja nespojivo – *ples* kao nešto dinamično, izraz slobode i umjetnosti, i *kancelariju* kao nešto što podsjeća na statičnost, “pravila i red” te administraciju: “Organizacija za promociju savremenog plesa Tanzelarija Sarajevo” (<https://www.akta.ba/Firma/organizacija-za-promociju-savremenog-plesa-tanzelarija-sarajevo/39422>, pristup: 10. 10. 2021). Budući da ova slivenica funkcioniра kao naziv organizacije za promociju savremenog plesa, jasan je njen potencijal za privlačenje pažnje potencijalnih članova.

Slivenica *artupunktura* funkcioniра kao kreativno iskorišten naziv umjetničke izložbe, odnosno umjetničke instalacije kojom se umjetnost pokušava predstaviti kao vid alternativnog liječenja: “Artupunktura: Terapija Zagreba umjetnošću” (<https://avaz.ba/promo/676310/artupunktura-terapija-zagreba-umjetnoscu>, pristup: 1. 9. 2021). Još jedna slivenica čiji je prvi dio leksema *art* jeste *artvertising*, umjetnička reklama, odnosno ona koja prenosi društvenoanгаžiranu poruku: “Jedna od njegovih najpoznatijih serija plakata je ‘Human Condition: Public Shouting and Individual Revolution’. Ti radovi nazivaju se

¹⁸ Haris i Elmana Cerić autori su knjige *Strip kao medij filozofske poruke: stripozofski pristup nastavi filozofije*, u kojoj su ‘stripovskim jezikom’ govorili o filozofskim pojmovima. Vidjeti više: <https://balkans.aljazeera.net teme/2021/1/26/strip-kaomedij-za-prenosenje-filozofskih-istina>, pristup: 16. 4. 2022.

artvertising, a to je pojam koji označava korištenje oglašivačkih materijala kako bi se u javni prostor poslale društveno angažovane poruke.” (<https://www.klix.ba/magazin/kultura/na-danasnji-datum-preminuo-je-anur-hadziomerspahic-cijenjeni-bh-graficki-dizajner/211129093>, pristup: 30. 11. 2021).

Sličan primjer upotrebe slivenice za vlastiti brend umjetnički oslikanih marama predstavlja spoj imena vlasnice brenda i samog modnog dodatka: “MARAMRA – novi luksuzni bh. brend: Savršeni aksesori za svaku prigodu” (<http://www.ladiesin.ba/2021/01/maramra-novi-luksuzni-bh-brend/>, pristup: 5. 3. 2021).

Još jedna slivenica koja funkcionira kao naziv, a odnosi se na jezičku igru koja je postala svjetski hit, jeste *Wordle*: “U igri Wordle se svakodnevno objavljuju novi puzzle izazovi, a zadatak igrača je da pronađu riječ od pet slova u šest pokušaja.” (<https://www.klix.ba/scitech/tehnologija/new-york-times-kupio-popularnu-igru-wordle/220201014>, pristup: 24. 4. 2022). Kreativnost i enigmatičnost su, također, sadržani u slivenici *connACTION*, gdje je upotreba velikih slova, na grafostilističkom planu, ovu slivenicu učinila markiranom i pogodnom za reklamni stil: “U povodu Svjetskog dana hemofilije u Sarajevu je danas održan događaj pod nazivom *connACTION*” (<https://www.klix.ba/lifestyle/zdravlje/skup-connaction-odrzan-u-sarajevu-ulaganje-u-zdravstvo-je-ulaganje-u-buducnost/220415146>, pristup: 24. 4. 2022).

Naziv spreja u osnovi je slivenice *Snuper*, kojom se želi evocirati osjećaj olakšanja nakon korištenja spreja za nos “Snup”: “Sad smo svi SNUPER, SNUP... kad nos šalje SOS...” (<https://www.klix.ba/vijesti>, pristup: 30. 1. 2022). Domišljata kombinacija prve riječi koja se interpolira u drugu riječ uspješno prenosi željenu poruku, što je pojačano upotrebom 1. lica množine (svi smo snuper), kojim se “izražava stav i samopouzdanje proizvođača” (Katnić-Bakaršić, 2001:187), proisteklo iz proklamiranog vrhunskog kvaliteta proizvoda.

Iz navedenih primjera, nameće se zaključak o visokom potencijalu slivenica u funkciji stručnih izraza, naziva proizvoda i sl.

Slivenice u standardnom jeziku

Slivenice nastaju kao rezultat jezičke igre, ali i radi ekspresivizacije, što ne onemogućuje da neke od njih, zahvaljujući svojoj frekventnoj upotrebi u svim funkcionalnim stilovima, vremenom postanu neutralne. U našem korpusu takvih je nekoliko slivenica: *smog*: “Kako izgleda ‘izranjanje’ iz smoga u Sarajevu: Sunce sija iznad bijelog prekrivača” (<https://www.klix.ba/vijesti/bih/kako-izgleda-izranjanje-iz-smoga-u-sarajevu-sunce-sija-iznad-bijelog-prekrivaca/220102018>, pristup: 21. 3. 2022); *motel*: “U novi izolatorij u objektu motela Konjic smješten prvi pacijent” (<https://www.klix.ba/vijesti/bih/u-novi-izolatorij-u-objektu-motela-konjic-smjesten-prvi-pacijent/200405070>; pristup:

16. 4. 2022); *bankomat*: “Opština Jezero jučer je dobila svoj prvi bankomat.” (-<https://www.klix.ba/vijesti/bih/u-opstini-jezero-kod-jajca-svecano-otvorili-prvi-bankomat/220218071>, pristup: 24. 4. 2022); *parkomat*: “Postavljen ‘parkomat’ na staroj autobusnoj stanici” (<https://www.radiovkladusa.ba/postavljen-parkomat-na-staroj-autobusnoj-stanici>, pristup: 27. 1. 2022). Tri od četiri navedene slivenice (*bankomat*, *motel*, *smog*) potvrđene su i u *Rječniku bosanskoga jezika* (RBJ, 48, 672, 1220), bez ikakve etikete, što upućuje na njihov standardološki neupitan status u savremenom bosanskom jeziku. Iako slivenica *parkomat* nije navedena u spomenutom rječničkom izvoru, njen nastanak, po uzoru na *bankomat*, i prisutnost pojma koji označava u svakodnevnom životu ukazuje na nesumnjivo isti status i ove imenice.

R. Bugarski (2019:23) neke od navedenih slivenica (npr., *motel*, *smog*) smatra punopravnim internacionalizmima imenujući ih slivenim internacionalizmima ili slinternacionalizmima, što je također slivenica.

Na kraju, treba primijetiti i da su brojne slivenice posuđene iz engleskog jezika gotovo postale punopravni članovi bosanskog jezika, nezamjenjivi u svakodnevnoj komunikaciji poput, npr., slivenica *brunch*¹⁹, *burkini* i *vlog*. U slučaju posljednje dvije slivenice, budući da je i njihova transkripcija usklađena s transkripcijom bosanskog jezika, smatramo da je samo pitanje vremena kada će one biti zabilježene u savremenim rječnicima bosanskog jezika.

Zaključak

Na temelju provedenog istraživanja, možemo zaključiti sljedeće:

- Potvrđeno je pet tvorbenih modela nastanka domaćih slivenica na bosanskohercegovačkim portalima, a zabilježen je i primjer jednog tvorbenog modela koji nije opisan u literaturi – prva cjelovita riječ u prijedložko-padežnoj konstrukciji spaja se s finalnim dijelom druge riječi uz istovremeno preklapanje elemenata dviju punoznačnih riječi.

- Slivenice zabilježene u korpusu nastaju od domaćih tvorbenih elemenata, ali nije zanemariv broj ni slivenica nastalih međujezičkim kontaktima i posuđivanjem riječi iz stranih jezika. Najveći broj takvih slivenica je iz engleskog jezika iako ima i slivenica preuzetih iz drugih jezika.

- Slivenice imaju različitu svrhu nastanka: neke od njih su izrazito šaljivog karaktera, druge služe kao stručni izrazi i imena robnih marki, proizvoda i sl., a nije rijetka ni njihova pejorativna i društvenokritička funkcija.

- Slivenice su veoma raširene u političkom, sociološkom i reklamnom diskursu, i to u domenima koji se odnose na pojave iz svakodnevnog života.

¹⁹ Piše se i etimološki i prema izgovoru.

- Iako se smatra da slivenice nisu karakteristične za standardni jezik, manji broj slivenica sastavni je dio leksičkog fonda standardnog bosanskog jezika.

- Manji broj slivenica posuđenih iz engleskog jezika postao je neizostavni dio svakodnevne komunikacije i u skoroj budućnosti može se očekivati njihova standardizacija u bosanskom jeziku.

IZVORI

www.akta.ba

www.avaz.ba

www.balkans.aljazeera.net

www.bljesak.info

www.eau-thermale-avene.ba

www.historyfest.ba

www.klix.ba

www.ladiesin.ba

www.nomad.ba

www.provincija.ba

www.radiosarajevo.ba

www.radiovkladusa.ba

www.skolegijum.ba

www.slobodna-bosna.ba

www.sportsport.ba

www.studomat.ba

<https://en.wikipedia.org/>

<https://hr.wikipedia.org/>

LITERATURA

BAGIĆ, Krešimir 2015. “Stopljenice: riječ, kultura, figura”, Aneta Ryznar (ur.), *Svijet stila, stanja stilistike*, Zagreb (<https://stilistika.org/bagic>), pristup: 16. 4. 2022.

BOZDĚCHOVÁ, Ivana 2021. “Slovotvorné typy neologických substantiv v hacknuté češtině (k otázce analogie a anomálie ve slovotvorbě)”, Pawel Kowalski (ur.), *Słowoтворstwo w przestrzeni komunikacyjnej*, 21–37, Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa.

BUGARSKI, Ranko 2006. *Žargon: lingvistička studija*, drugo, prerađeno i prošireno izdanje, Čigoja štampa, Beograd.

- BUGARSKI, Ranko 2019. *Srpske slivenice*, Akademska knjiga, Novi Sad.
- CRYSTAL, David 2006. *Language and the Internet*, Cambridge University Press, Cambridge, second edition.
- HALUPKA-REŠETAR, Sabina, Gordana Lalić-Krstin 2009. “New blends in Serbian: Typological and headedness-related issues”, *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду*, 34(1), 115–124.
- MARKOVIĆ, Ivan, Ivana Klindić, Iva Borković 2016. *Hrvatski rječnik stopljenica*, Filozofski fakultet, Zagreb (<https://stilistika.org/od-o-ca-do-cace>), pristup: 21. 1. 2022.
- MIKIĆ ČOLIĆ, Ana 2021. *Neologizmi u hrvatskome jeziku*, Filozofski fakultet, Osijek.
- STRAMLJIĆ BREZNIK, Irena 2021. “Pandemija koronavirusa – zunajjezikovni dejavnik jezikovne ustvarjalnosti”, Pawel Kowalski (ur.), *Słowotwórstwo w przestrzeni komunikacyjnej*, 307–322, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa.
- ŠENOVIĆ, Amela 2009. “Leksika razgovornog bosanskog jezika”, *Govor grada Sarajeva i razgovorni bosanski jezik*, 111–308, Slavistički komitet, Sarajevo.
- ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна 2018. *Српска лексика у прошлости и данас*, Матица српска, Нови Сад.
- КАШИЋ, Јован 1987. “Продуктивна морфолошка средства у жаргону”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 16/1, 71–74, Међународни славистички центар, Београд.
- МАТИЈАШЕВИЋ, Јелка 2019. “Творбене новине у руском и српском језику с почетка 20. и почетка 21. века: социолингвистички аспект”, Вера Васић, Марија Стефановић (ур.), *Дериватолошко-лексиколошка истраживања руског и српског језика*, 555–565, Филозофски факултет, Нови Сад.
- МАТИЈАШЕВИЋ, Јелка 2019. “Творбени механизам у функцији адаптације позајмљене лексике”, Вера Васић, Марија Стефановић (ур.), *Дериватолошко-лексиколошка истраживања руског и српског језика*, 650–659, Филозофски факултет, Нови Сад.
- ОТАШЕВИЋ, Ђорђе, Биљана Сикимић 1992. “Творба околионализма у српско-хрватском језику”, *Јужнословенски филолог*, XLVIII, 67–78, Београд.

Amela Šehović
Elma Durmišević

BLEND S ON BOSNIA AND HERZEGOVINA INTERNET PORTALS

S u m m a r y

The paper defines blending and offers a description of the formation models according to which the blends are created on the Bosnian internet portals. In addition to classical blends, interlingual and blends borrowed from foreign languages are analyzed. All of them are also viewed from a sociolinguistic point of view, and attention is paid to their other functions – humorous and nominative – and their use in standard language.

Keywords: word formation, blending, blends, interlingual blends, borrowed blends, sociolinguistics.